

Doba římská a doba stěhování národů

Roman Age and Migration Period

Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit

BRNO (K. Ú. BYSTRC, OKR. BRNO- VENKOV)

ZM 10, č.l. 24-32-23, koord. V:S s.č. – 020:205 mm.
Starší–mladší doba římská. Náhodný nález. Povrchový sběr.

V roce 2006 byl na katastru Brna-Bystrce zajištěn pomocí detektoru kovu železný římský meč (Obr. 1), který byl poskytnut autorům zprávy k prostudování a zdokumentování. Zbraň byla nalezena soukromou osobou a nyní je v soukromé sbírce. Místo nálezu, které se nachází na příkrém zalesněném svahu bylo bezprostředně po objevu pozorně prozkoumáno, avšak nepodařilo se nalézt žádný další archeologický materiál.

Dvojbřítý meč měří 865 mm na délku, z čehož čepel je dlouhá 640 mm a trn rukojeti pak 210 mm. Čepel je v horní části u ramen široká 60 mm a u špice 53 mm. Středová partie spathy nese horizontálně umístěný dvojité žlábk, jenž je rozdělen žebrem.

Meč náleží k římským spatham, konkrétně k typu Lauriacum-Hromówka, var. Hromówka, s níž se shoduje jak v rozměrech (d. čepele: 580/594–795 mm, š. čepele 50–67 mm, d. trnu rukojeti 110–253 mm), tak v morfologických znacích (dvojitá tzv. krevní rýha, horizontální odsazení ramen čepele, dlouhý trn rukojeti) (Miks 2007, 94–96, Vortaf. C 17–18). V třídění M. Biborského (1994, 100, Abb. 16) patří bystrecký kus k mečům 11. skupiny, 1. var., která se vyznačuje dlouhou a širokou, nepatrně se zužující čepelí s obloukovitě lomenou špicí. Pokud

použijeme typologii M. Biborského a J. Ilkjæra (2006, 176–180, Abb. 124, 127), lze zbraň zařadit k typu Buch-Podlodow, přesněji k subtypu 1.

Analogické tvary k příkladu z Bystrce známe například z chorvatské lokality Gušča, z alamanské kořisti z Neupotz (Miks 2007, Taf. 101: A254, 102: 520,1) nebo z Ardanova (Biborski, Ilkjær 2006, Abb. 124: 3).

Spathy var. Hromówka se vyskytují zpravidla v rozmezí relativně chronologických stupňů B2b až C2/C3 (Miks 2007, 126). Typ Buch-Podlodow je zastoupen v nálezových celcích datovaných do stupňů B2 a C1a (Biborski, Ilkjær 2006, 364–365). Z území bývalého Československa jsou spathy var. Hromówka zastoupeny v žárových hrobech v Pňově (hrob č. 53) (Rybová 1970, 91, Taf. XXIV: 7), Plotišti nad Labem (hrob. č. 180) (Rybová 1979, 361, Abb. 3: 15) a Abrahamě (hrob. č. 131) (Kolník 1980, 53, Taf. XLII: b; Biborski 1994, Abb. 16: 1). Zmiňované hroby lze zařadit do stupňů B2/C1, C1a (Miks 2007, 533, 703–704).

Z moravského prostředí známe doposud pouze dva římské meče – gladia typu Pompeji z žárového hrobu v Blížkovicích (Červinka 1937, 113, obr. 5; Droberjar, Peška 1994, Abb. 4: 3) a z rozrušených hrobů z Mikulova (Droberjar, Peška 1994, 278, 300, Abb. 3: 10). Tento stav nálezů kontrastuje se situací v Čechách (Sakař 1980, 1–9, obr. 4; Musil 1994, 5–14, Abb. 1), odkud je doloženo 16 římských mečů, a s územím Slovenska, které doposud poskytlo 10 exemplářů. Počet římských mečů byl získán podle katalogu Ch. Mikse (2007).

Zpráva vznikla s podporou Grantové agentury ČR GD404/09/H020.

Petr Žákovský, Jan Jílek

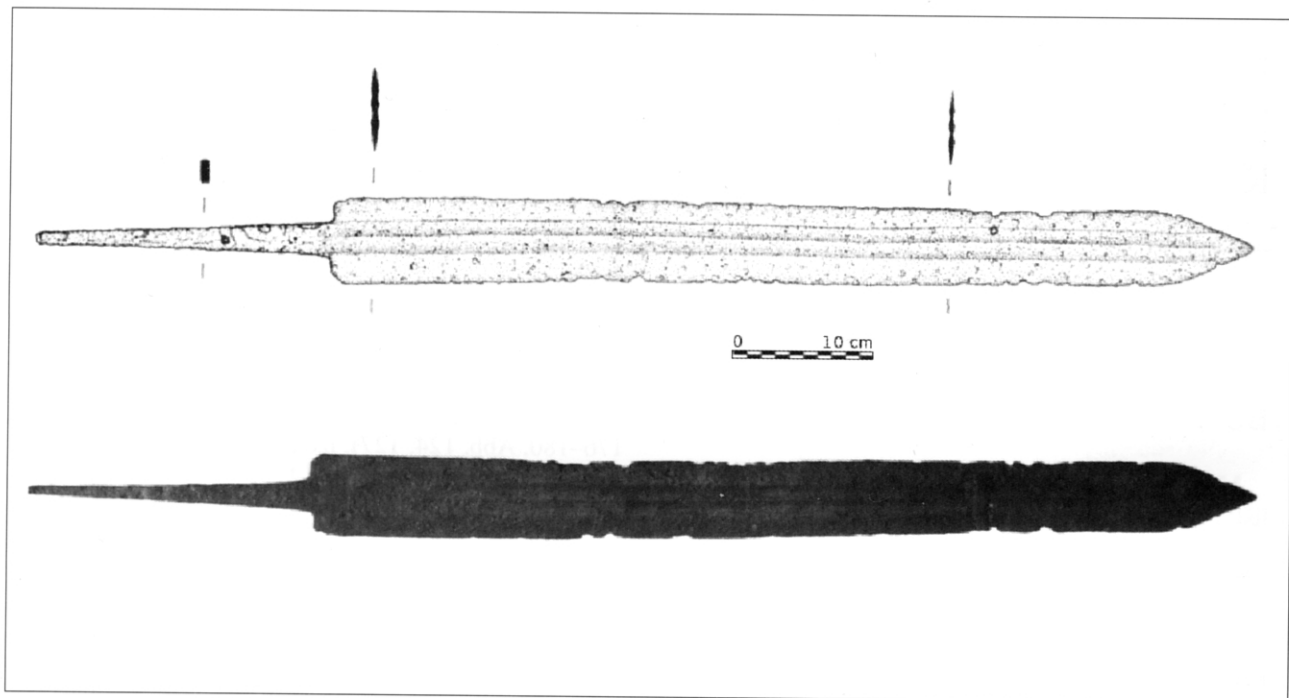
Literatura

Biborski, M. 1994: Die Schwerter des 1. und 2. Jahrhunderts n. Ch. aus dem römischen Imperium und dem Barbaricum. In: Das römische Reich und seine Nachbarn im Bereich der Karpaten. *Spicimina Nova* IX, 91–130.

Biborski, M., Ilkjær, J. 2006: *Illerup-Ådal. 11. Die Schwerter.* Arhus.

Červinka, I. L. 1937: Germáni na Moravě. Archeologický přehled k otázce o původu deformovaných lebek ve střední Evropě. *Antropologie* 14 (1936), 107–146.

Droberjar, E., Peška, J. 1994: Waffengräber der römischen Kaiserzeit in Mähren und die Bewaffnung

Obr. 1: Brno-Bystrc. Římský meč – spatha typu Lauriacum-Hromówka. var. Hromówka. *Fig. 1:* Brno-Bystrc. Roman sword – spatha Lauriacum-Hromówka type. var. Hromówka.

aus dem Königsgrab bei Mušov. In: C. von Carnap-Bornheim (ed.): *Beiträge zu römischer und barbarischer Bewaffnung in den ersten vier nachchristlichen Jahrhunderten*. Lublin–Marburg, 271–301.

Kolník, T. 1980: Römerzeitliche Gräberfelder in der Slowakei. Teil 1. *Archaeologica Slovaca – Fontes* Tom. XIV. Bratislava.

Miks, Ch. 2007: *Studien zur römischen Schwertbewaffnung in der Kaiserzeit*. Kölner Studien für Archäologie der römischen Provinzen Bd. 8. Köln.

Musil, J. 1994: Römische Waffen und Rüstung aus Böhmen. *Památky archeologické* 85, 5–14.

Rybová, A. 1979: Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2.–5. Jahrhundert u. Z. I. Teil – Plotiště nad Labem. Nekropole z 2.–5. století n. l. I. I. díl. *Památky archeologické* 70/2, 353–489.

Sakař, V. 1980: K archeologickým dokladům vztahů mezi římskou říší a obyvateli Čech v druhé polovině 2. století a v mladší době římské. *Časopis Národního muzea – řada historická* 149, 1–9.

Resumé

Brno-Bystrc (district of Brno venkov), „ZM 10. 24-32-23. koord. V:S s.č – 020:205 mm“. Roman Period. Surface research.

A roman spatha of Lauriacum-Hromówka type, Hromówka var (Fig. 1) (Miks 2007, 94–96, Vortaf. C 17–18) was found thanks to the surface research. The sword is dated according to analogy finds to phases B2b–C2/C3 (Miks 2007, 126).